

Metodyka wydzielenia grup porównawczych jednostek samorządu terytorialnego dla potrzeb Systemu Analiz Samorządowych – aktualizacja grup porównawczych w oparciu o dane za lata 2007-2008

Metodyka wydzielenia grup porównawczych jednostek samorządu terytorialnego dla potrzeb Systemu Analiz Samorządowych została opracowana w oparciu o dane z 2006 roku. Trzy przyjęte kryteria wydzielenia grup, tzn.: **kryterium administracyjne** (podział na gminy wiejskie, gminy miejsko wiejskie, gminy miejskie, miasta na prawach powiatów oraz powiaty ziemskie), **kryterium dochodowe** (podział według wielkości dochodu budżetu JST ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca według faktycznego miejsca zamieszkania 30 czerwca) oraz **kryterium ludnościowe** (podział według liczby ludności według faktycznego miejsca zamieszkania 31 grudnia) ulegają różnym zmianom w poszczególnych latach badań.

Kryterium administracyjne nie uległo zmianom. W latach 2006-2008 nie zaszły żadne zmiany występujących typów administracyjnych jednostek w Polsce. Natomiast zmiany przynależności poszczególnych jednostek do określonego typu administracyjnego znalazły odzwierciedlenie w składach grup porównawczych w poszczególnych latach, np. Boguchwała, która w 2008 roku zmieniła typ administracyjny z gminy wiejskiej na miejsko-wiejską zmieniła odpowiednio także swoją grupę porównawczą.

Wartości graniczne **kryterium ludnościowego** podlegają wprawdzie nieznacznym wpływom zmian liczby ludności poszczególnych JST, jednakże okres 3-letni w procesach demograficznych jest zbyt krótki aby dokonywać ich zmian. Świadczą o tym minimalne zmiany wartości mediany wielkości jednostek dla poszczególnych typów administracyjnych nie przekraczające 1% w stosunku do 2006 roku (tabela 1).

Tabela 1. Wartości mediany dla poszczególnych typów administracyjnych JST w latach 2006-2008

Typ JST	Mediana liczby mieszkańców JST				
	2006	2007		2008	
	osoby	osoby	2006=100	osoby	2006=100
Miasto na prawach powiatu	118 115	117 523	99,50	117 557	99,53
Gmina miejska	19 958,5	19 819	99,30	20 017	100,29
Gmina miejsko-wiejska	12 074,5	12 086	100,10	12 166	100,76
Gmina wiejska	5 885	5 894	100,15	5 900	100,25
Powiat ziemski	71 451,5	71 541,5	100,13	71 516,5	100,09

Kryterium dochodowe jest tym kryterium, którego wartości graniczne w poszczególnych latach ulegają największym zmianom. Do obserwacji zmian tych wartości zestawiono wielkość dochodu budżetów JST na 1 mieszkańca według faktycznego miejsca zamieszkania (stan na 30 czerwca) w trzech grupach (tabela 2):

- gminy (bez miast na prawach powiatu)
- miasta na prawach powiatu (MNPP)
- powiaty ziemskie

Tabela 2. Dochód JST na 1 mieszkańca w latach 2006-2008

Typ JST	Dochód JST na 1 mieszkańca				
	2006	2007		2008	
	zł	zł	2006=100	zł	2006=100
Gminy (bez MNPP)	2040,60	2246,87	110,11	2452,84	120,20
MNPP	3205,86	3677,51	114,71	3890,30	121,35
Powiaty ziemskie	585,63	636,77	108,73	714,28	121,97

Można zaobserwować, że wzrost wielkość dochodu JST na 1 mieszkańca w 2008 roku w stosunku do 2006 roku wynosił ponad 20%. Konieczne było zweryfikowanie wartości granicznych wydzielonych grup jednostek według tego kryterium w oparciu o indeksy zmian wielkości dochodu.

Wartości graniczne przedziałów grup porównawczych w latach 2007-2008 zmodyfikowano przy przyjęciu jako punkt odniesienia granic ustalonych dla roku 2006 zawartych w opracowaniu *Metodyka wydzielenia grup porównawczych jednostek samorządu terytorialnego dla potrzeb Systemu Analiz Samorządowych*. Wartości z 2006 roku oraz wartości dla lat 2007 i 2008 zmodyfikowane na podstawie indeksów zmian z tabeli 2 i zaokrąglone do dziesiątek złotych zostały przedstawione w tabeli 3.

Tabela 3. Granice przedziałów kryterium dochodu ogółem JST na 1 mieszkańca przyjęte do wydzielenia grup porównawczych w latach 2006-2008 (przedziały są lewostronnie domknięte)

Typ jednostki samorządu terytorialnego	Rok badań	Dochód ogółem JST (zł na 1 mieszkańca)				
		najniższy	niski	przeciętny	wysoki	najwyższy
Gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie	2006	do 1700	1700-1900	1900-2150	2150-2800	powyżej 2800
	2007	do 1870	1870-2090	2090-2370	2370-3080	powyżej 3080
	2008	do 2040	2040-2280	2280-2580	2580-3370	powyżej 3370
Miasta na prawach powiatu	2006	do 2400	2400-2700	2700-3000	3000-4000	powyżej 4000
	2007	do 2750	2750-3100	3100-3440	3440-4590	powyżej 4590
	2008	do 2910	2910-3280	3280-3640	3640-4850	powyżej 4850
Powiaty ziemskie	2006	do 450	450-550	550-650	650-850	powyżej 850
	2007	do 490	490-600	600-710	710-920	powyżej 920
	2008	do 550	550-670	670-790	790-1040	powyżej 1040

Liczba JST przydzielonych do poszczególnych grup porównawczych w wyniku zastosowania wszystkich trzech kryteriów wydzielenia tych grup zawarta została w tabeli 4.

Tabela 4. Liczebność grup porównawczych JST

Kryterium typu administracyjnego JST i liczby mieszkańców	Rok badań	Kryterium dochodu ogółem na 1 mieszkańca					Suma
		najniższy	niski	przeciętny	wysoki	najwyższy	
Gminy wiejskie do 6 000 mieszkańców	2006	35	154	319	269	44	821
	2007	60	191	331	205	33	820
	2008	28	153	333	273	30	817
Gminy wiejskie powyżej 6 000 mieszkańców	2006	67	215	291	163	32	768
	2007	83	224	276	151	33	767
	2008	63	226	282	172	26	769
Gminy miejsko-wiejskie do 12 000 mieszkańców	2006	18	57	107	90	16	288
	2007	20	63	121	72	12	288
	2008	14	61	110	88	15	288
Gminy miejsko-wiejskie powyżej 12 000 mieszkańców	2006	49	116	83	38	8	294
	2007	49	113	83	42	9	296
	2008	36	118	95	41	8	298
Miasta do 20 000 mieszkańców	2006	15	30	30	33	13	121
	2007	11	35	29	35	11	121
	2008	11	27	35	36	11	120
Miasta od 20 000 do 40 000 mieszkańców	2006	8	28	24	15	0	75
	2007	5	27	30	12	1	75
	2008	10	24	30	11	0	75
Miasta powyżej 40 000 mieszkańców	2006	6	17	13	10	0	46
	2007	5	13	18	9	1	46
	2008	4	17	12	12	1	46
Miasta na prawach powiatu do 100 000 mieszkańców	2006	5	6	8	6	2	27
	2007	6	7	6	6	2	27
	2008	3	6	9	7	2	27
Miasta na prawach powiatu powyżej 100 000 mieszkańców	2006	2	11	11	12	2	38
	2007	2	14	8	13	1	38
	2008	1	13	10	13	1	38
Powiaty ziemskie	2006	33	68	98	104	11	314
	2007	36	64	111	89	14	314
	2008	34	73	105	90	12	314
Suma	2006	238	702	984	740	128	2792
	2007	277	751	1013	634	117	2792
	2008	204	718	1021	743	106	2792

Przygotowali:

Paweł Krawczyk, Tomasz Potkański, Andrzej Porawski, ZMP